

STAPING

Ing.arch. Miroslav LAKATA
Slovenská 5
085 01 Bardejov
Tel.: 0935/4724029
Mobil: 0905 475608

NIŽNÁ VOĽA

územný plán obce (ÚPN-O)
prieskumy a rozbory

Textová časť

Bardejov, Október 2000

NÁZOV DOKUMENTÁCIE: ÚZEMNÝ PLÁN OBCE NIŽNÁ VOĽA
Okres BARDEJOV

OBSTARÁVATEĽ: OBECNÝ ÚRAD NIŽNÁ VOĽA

SPRACOVATEĽ: **STAPING**, Slovenská 5, 085 01 B A R D E J O V

ČÍSLO ZÁKAZKY: **0292000**

DÁTUM VYPRACOVANIA: október 2000

RIEŠITEĽ: **Ing. arch. Miroslav L A K A T A**
registračné číslo SKA: 1059 RA 1095
Urbanizmus **Ing. arch. Miroslav L A K A T A ml.**

ZODPOVEDNÝ PROJEKTANT: **Ing. arch. Jozef Ž I A R A N**
akademický architekt
registračné číslo SKA: 1315 RA 1295

ODBORNÝ PROJEKTANTI:

Vodovod
Kanalizácia **Ing. František P I S A R Č Í K**

Energetika **Ľudo M A Č E J**
Ján R E V I Ľ Á K

Kresličské, písárske
a technické práce,
adjustácia **Anna Č U P O V Á**
Milada H A N K O V S K Á

Územnoplánovacia dokumentácia je vypracovaná v rámci pilotného projektu trvalo udržateľného rozvoja vidieckych komunít, založeného na občianskom princípe „*DEDINA TRETIEHO TISÍCROČIA*“, v šarišskom regióne, v spolupráci s mimovládnu neziskovou organizáciou pre regionálny rozvoj **ŠARIŠ - MAGURA** so sídlom v Bardejove.

OBSAH

A. TEXTOVÁ ČASŤ

A.1. ÚVOD

- 1.1. dôvody obstarania ÚPD
- 1.2. vymedzenie riešeného územia a záujmového územia
- 1.3. súpis predchádzajúcej ÚPD, ÚPP a iných podkladov
- 1.4. vstupy nadradenej ÚPD a iných podkladov

A.2. PRIESKUMY A ROZBORY

2.1. ŠIRŠIE VZŤAHY

2.2. ROZBOR ŠTRUKTÚRY KRAJINY

- 2.2.1. *geomorfológia, základné podmienky*
- 2.2.2. *klimatológia*
- 2.2.3. *vodné toky*
- 2.2.4. *ochrana prírody a krajiny, ekologická stabilita územia*

2.3. URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA OBCE NIŽNÁ VOĽA

2.4. DEMOGRAFIA A BYTOVÝ FOND

- 2.4.1. *demografická charakteristika*
- 2.4.2. *ekonomická aktivita obyvateľstva*
- 2.4.3. *bytový fond*

2.5. ROZBOR HOSPODÁRSKEJ ZÁKLADNE

- 2.5.1. *nerastné suroviny*
- 2.5.2. *priemyselná a stavebná výroba, skladové hospodárstvo*
- 2.5.3. *poľné a lesné hospodárstvo*

2.6. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

2.7. CESTOVNÝ RUCH

2.8. DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

2.9. TECHNICKÉ VYBAVENIE ÚZEMIA

- 2.9.1. *vodné hospodárstvo*

2.9.2. *zásobovanie energiami*

2.9.3. *telekomunikácie*

2.10. STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

2.10.1. *zložky životného prostredia*

2.10.2. *hygienické ochranné pásma*

A.3. ZÁVERY

3.1. **širšie vzťahy**

3.2. **krajinno-ekologický potenciál záujmového územia**

3.3. **sídlný potenciál**

3.4. **sumarizácia návrhov pre riešenie ÚPN-O**

B. GRAFICKÁ ČASŤ

1. širšie územné vzťahy a väzby	1 : 50 000
2. katastrálne územie	1 : 10 000
3. komplexný urbanistický rozbor	1 : 2 000
4. rozbor dopravy a technickej infraštruktúry	1 : 2 000
5. krajinno-ekologický plán	1 : 10 000

A.1. ÚVOD

Nižná Voľa je vidieckym sídlom zameraným na poľnohospodárstvo a chov hospodárskych zvierat, s prevažujúcou obytnou funkciou. Táto horská obec leží v Nížkych Beskydách, v doline potoka Černošina, ústiacej do Tople.

Obec vznikla v 15. storočí. Prvá písomná zmienka o názve územia pochádza z roku 1310. Bola poddanskou dedinou mesta Bardejov. Jej obyvatelia sa zaoberali chovom dobytka a poľnohospodárstvom. Roku 1787 mala obec 31 domov a 234 obyvateľov. Vývoj v Bardejove sa odzrkadľoval aj v živote Nižnej Vole. Ekonomický pokles, náboženské vojny a mor vyvrcholili v 19. storočí a prejavili sa masívnym vysťahovalectvom. Rozvojom priemyslu sa okolité mestá ako sú Bardejov, Prešov, Košice a Poprad stali útočiskom mnohých obyvateľov, kde našli stabilnú prácu. Pôdu ostali obrábať súkromne hospodáriaci roľníci. Od roku 1930 keď mala obec 192 obyvateľov si zachováva stabilne rastúci demografický vývoj. Dnes má obec 272 obyvateľov. Po roku 1989 dochádza k rozpadu priemyslu a poľnohospodárstva v okrese. To má za následok zmenšenie pracovných príležitostí a ich hľadanie v zahraničí.

1.1. dôvody obstarania ÚPD

Obecný úrad v Nižnej Voli objednal vypracovanie územného plánu obce v septembri roku 2000. Dôvodom je riešenie územného rozvoja obce, problém odpadov (výstavba kanalizácie a ČOV), vodovodu a neexistencia žiadnej územnoplánovacej dokumentácie.

Územnoplánovacia dokumentácia sa vypracúva v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. v znení zákona č. 237/2000 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) .

V zmysle novely stavebného zákona č. 237/2000 Zb. 19a ods. 1 obstarávanie územnoplánovacej dokumentácie zahŕňa:

ZABEZPEČENIE SPRACOVANIA PRIESKUMOV A ROZBOROV

obsahom ktorých je:

- zhodnotenie platných územnoplánovacích podkladov
- zhodnotenie záväzných ostatných podkladov
- spracovanie prieskumov a rozborov

1.2. vymedzenie riešeného územia a záujmového územia

Ako riešené územie je určené katastrálne územie obce (m 1:10 000) a urbanizované územie v hraniciach intravilánu (m 1:2 000).

Katastrálne územie obce Nižná Voľa má rozlohu 717 ha. Najväčšie percentuálne zastúpenie má lesná plocha a trvalo trávnaté porasty. Celková výmera poľnohospodárskej pôdy je 366 ha (orná pôda 61 ha, lúky a pasienky 293 ha, záhrady 12 ha), lesnej pôdy 233 ha. Kataster obce susedí s katastrami obcí Hankovce , Oľšavce, Rešov a Vyšná Voľa.

1.3. súpis predchádzajúcej ÚPD, ÚPP a iných podkladov

Obec Nižná Voľa nemá spracovanú platnú územnoplánovaciu dokumentáciu.

Východiskové podklady (ÚPP):

- Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC), Prešovský kraj, APS Prešov, 1997, návrh schválený vládou,
- Regionálny územný systém ekologickej stability, okres Bardejov, 1985
- Pasport miestnych komunikácií, obec Nižná Voľa, Obvodný úrad, Správa ciest Bardejov, 1996
- Súbor máp o stave lesov v okrese Bardejov, Štátne lesy Bardejov,
- Projekt plynofikácie obce, Proaqua Košice, 1998
- Schémy elektrických rozvodov, VS – OBS Bardejov,
- Rozhodnutie ONV o určení pásiem hygienickej ochrany a stanovení režimu hospodárenia v PHO vodného toku Topľa, 1985
- Súpis kultúrnych pamiatok na Slovensku
- mapové listy Základných máp, m 1:10 000
- mapa okresu Bardejov, m 1:50 000
- situácia katastra obce Nižná Voľa M = 1 : 1000, 1 : 2000

1.4. vstupy nadradenej ÚPD a iných podkladov

a.) ÚPN VÚC Prešovského kraja

všeobecné vstupy

- nebudovať ďalšie rekreačné priestory vo voľnej krajine, rozvoj turizmu viazať na existujúci rekreačný priestor a vidiecku či chalupnícku rekreáciu v horských a podhorských obciach,
- regióny s vysokým podielom trvalo trávnatých porastov by mali v rámci štruktúry poľnohospodárskej výroby preferovať chov hovädzieho dobytku,
- budovanie a údržba lesnej dopravnej siete,
- ochrana podzemných vôd budovaním kanalizácií a ČOV, dodržiavaním zásad hospodárenia v PHO a stanovením ekologických limitov,
- ochrana pred povodňami spočíva v úprave tokov, regulácii odtoku technickými zariadeniami, odvádzaní vnútorných vôd, regulácii odtoku biotechnickými a agrotechnickými opatreniami,
- do roku 2010 by sa mali zriadiť samostatné vodovody v obciach Nižná Voľa, Rešov, Richvald a Stebnicka Huta,

záväzné vstupy

Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

- v oblasti usporiadania územia, osídlenia a priestorového usporiadania územia

- vytvoriť územno-technické podmienky pre rozvoj osídlenia regionálnej sídelnej rozvojovej osi Spišská Nová Ves – Levoča – Kežmarok – Stará Ľubovňa – Prešov – Bardejov,
- považovať za ťažisko osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu bardejovské s centrom osídlenia v Bardejove,
- vytvárať možnosti pre vznik suburbánnych zón okolo ťažísk osídlenia s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja,
- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja definovaný v záväznej časti územného plánu veľkého územného celku,
- v oblasti rozvoja rekreácie a turistiky
 - uprednostňovať budovanie infraštruktúry v sídlach bez ekonomického zázemia, určených na rozvoj turistiky a rekreácie,
- ekostabilizačné opatrenia
 - zabezpečiť funkčnosť prvkov územného systému ekologickej stability, pri ďalšom využití a usporiadaní územia,
 - podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizácie krajiny v prvkoch územného systému ekologickej stability,
 - podporovať v podhorských oblastiach zmenu spôsobu využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu zatrávňovaním ornej pôdy ohrozenej vodnou eróziou,
 - uprednostňovať realizáciu ekologicky prijateľných premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb a prispôsobovať vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,

Verejnoprospešné stavby

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. O územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 262/1 992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z., zákona č. 229/1997 Z.z. a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 286/1 996 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

b.) R ÚSES okres Bardejov

Interakčný prvok dolina Rešovky

Zachovať súčasný charakter územia, zákaz výrubu brehových porastov, zmeny drevinnej skladby, zákaz zavážania územia domovým a iným odpadom, zákaz poškodzovania brehov, vylúčenie regulácie toku Rešovky. Neuskutočňovať rozsiahle rekultivácie a meliorácie. Zachovať krovinné porasty.

A.2. PRIESKUMY A ROZBORY

2.1. ŠIRŠIE VZŤAHY

Širšie územné vzťahy a väzby obce Nižná Voľa (m 1:50 000), s prihliadnutím na čo najvyčerpávajúcejšie objasnenie prírodných, krajinných a sídelných súvislostí v širšom území regiónu Bardejova, vychádzajú z riešenia nadregionálnej väzby s podstatou územnotechnických danosti, zo zásad realizácie územného rozvoja Slovenska, ÚPN VÚC Prešovského kraja a z koordinačnej štúdie rozvoja Slovensko – Poľskej pohraničnej oblasti. Administratívne patrí obec do okresu Bardejov a Prešovského kraja.

Bardejov a jeho spádové územie, ako ťažisko osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu, tzv. bardejovské ťažisko, je ekonomickým a turistickým centrom regiónu s väzbou na Košicko-Prešovské, pohraničné a cezhraničné regióny. Do jeho blízkeho okolia spadá aj obec Nižná Voľa, vzdialená 13 km.

Pre primeranú dostupnú vzdialenosť profitujú prvky prímestskej obce. Pravidelnú dopravu zabezpečuje iba autobusová doprava. Napojenie na železnicu je v Bardejove z väzbou na hlavné železničné koridory .

Nižná Voľa patrí do okrajového pásma cezhraničnej spolupráce. Od hraničného prechodu v Becherove je Nižná Voľa vzdialená 33 km. Pozornosť v týchto väzbách je sústredená na cestovný ruch, na rozvíjanie špecializovaných ozdravovacích a liečebných služieb.

Nižná Voľa je obec zameraná na chov hospodárskych zvierat a poľnohospodárstvo s prevahou obytnej funkcie.

Zdrojom zmiernenia ekonomických a demografických úpadkov je vytváranie mikroregiónov na základe územnoplánovacej politiky s cieľom podporovať čiastočnú ekonomickú sebestačnosť na báze poľnohospodárskej výroby. Aby smery rozvoja doplnili iné aktivity je potrebné vychádzať zo zachovania prírodného prostredia, zo zachovania regionálnej kultúrnej identity, zo štandardizovania úrovne technickej infraštruktúry a dopravy. Prírodná scenéria a zachované prírodné prostredie priam nabádajú k rozvoju všetkých foriem vidieckeho turizmu, agroturizmu a športov.

Rieka Topľa, ako prírodný koridor a hlavne vodárenský tok, je so svojim okolím chránená pásmami hygienickej ochrany. Nižná Voľa spadá pod PHO 2° - vonkajšia časť a platia naň osobitné technické opatrenia. V rozpore s tým obec nie je vybavená kanalizáciou a ČOV.

2.2. ROZBOR ŠTRUKTÚRY KRAJINY

2.2.1. *geomorfológia, základné podmienky*

Územie obce Nižná Voľa sa rozprestiera v doline potoka Černošina v Nízkych Beskydách s výškovým členením od 237 m n.m. do 650 m n.m..

Členitý povrch s krátkymi hlbokými dolinami a strmými svahmi rozčlenenými eróznymi ryhami a výmoľmi tvoria flyšové súvrstvia.

2.2.2. *klimatológia*

Územie katastra obce Nižná Voľa patrí z globálneho hľadiska do klimatickej oblasti teplej, mierne vlhkej s chladnou zimou a s počtom letných dní od 40 pre okrajové polohy po 50 v nive rieky Topľa. Podľa detailnejšieho klasifikovania na riešenom území je zastúpený klimaticko - geografický typ - horskej klímy teplej so sumou teplôt viac ako 10 °C, rok 2400 – 2900.

Keď zoberieme do úvahy osídlenú polohu, ktorú lemujú hrebene s výškami 300 - 400 m n.m., ktoré posúvajú toto ohraničenie katastra do horskej klímy chladnej s dopadom na priebeh a dĺžku vykurovacieho obdobia, na intenzitu zrážok a pod..

Priemerné teploty v januári sú v rozsahu -4 až -5 °C

Priemerná teplota v júli sa pohybuje medzi 17 až 18 °C

Začiatok vykurovacieho obdobia sa pohybuje medzi 20. septembrom až 10. októbrom.

Trvanie vykurovacieho obdobia 230 - 250 dní

Priemer minimálnych absolútnych teplôt rok pod -20 °C = 20 - 25 dní.

Priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 700 mm.

Suché obdobie rok 2000 okolo 50 dní.

Snehová pokrývka v sezóne 1999 - 2000 157 dní.

Intenzita 15 minútového dažďa 150 mm.

Znečistenie ovzdušia SO² je pod 5 mgm³ najčistejšia kategória na Slovensku.

Podľa udania KMÚ Košice v priestore Bardejovského regiónu zastúpenie smerov vetrov nasledovné:

- sever 10%
- severovýchod 6%
- východ 4%
- juhovýchod 15%
- juh 10%
- juhozápad 3%
- západ 11%
- severozápad 20%
- bezvetrie 21%

Rozdiel medzi celoročným a zimným smerovaním vetrov je nepodstatný, bez extrémnych silných vetrov.

2.2.3. *vodné toky*

Nižná Voľa je obcou, ktorá vznikla okolo potoka Černošina. Ten sa pri obci Harhaj vlieva do rieky Topľa. Do obce priteká zo severnej strany a vlieva sa do nej z oboch strán niekoľko potokov vyvierajúcich na okolitých svahoch.

Jeho kapacita v intraviláne obce je z hľadiska ohrozenia záplavami dimenzovaná na 50 ročnú vodu.

2.2.4. *ochrana prírody a krajiny, ekologická stabilita územia*

Krajinná ekológia vychádza zo štrukturálnych podmienok jej skladby. Koeficient

ekologickej stability katastra je 3,50 – čo znamená územie s prevahou prírodných prvkov. V databáze prírodných prvkov dominujúce postavenie zaberá lesný porast a potok Černošina. Nezanedbateľné sú bodové miesta zelene.

Lesný porast s prevahou buka a borovice je rovnomerne roztrúsený po celom chotári. V intraviláne prevažujú ovocné stromy a okrasné kríky.

Vo východnej časti katastra do obce zasahuje interakčný prvok *dolina Rešovky*. Potoky *Voľa - Černošina* sú zaradené medzi územia kategórie „C“ prírodných hodnôt a územnej ochrany.

Najväčšími problémami v obci z hľadiska životného prostredia je malé množstvo zelene v obci a chýbajúca kanalizácia s ČOV.

2.3. URBANISTICKÁ ŠTRUKTÚRA OBCE NIŽNÁ VOĽA

Analýzou vývoja urbanistickej štruktúry prvopočiatky zaznamenávame v 15. storočí. V roku 1787 mala obec 31 domov a v roku 1828 už 40. Obec je príkladom potočnej radovej zástavby.

V priebehu niekoľkých generácií obec zaznamenala zánik a opätovne oživenie. Obdobie po druhej svetovej vojne je poznamenané úplnou prestavbou podstatnej časti dediny na moderné súčasné domy s prvkami mestskej výstavby. K tomu prispela aj regulácia potoka v celej dĺžke zastavaného územia a obojstranná výstavba cestnej komunikácie.

Architektúra obce zaznamenala úplný prerod. Dedina bola od základu prestavaná. Nástup nových materiálov, nové technológie a dosiahnutý vyšší štandard v podmienkach bývania sa stal základnou podmienkou prestavby rodinných domov. Pôvodnú architektúru nahradila architektúra murovaných stavieb prevážne so šikmými strechami s využívaním podkrovných priestorov, ktoré pôvodne slúžili ako povaly pre skladovanie sena a iných plodín. Rodinné domy sú prevážne dvojpodlažné, izolované.

Rímskokatolícky kostol Nar. P. Márie je kultúrnou pamiatkou. Bol postavený v rokoch 1823 až 1826. Koncom 19. storočia bol reštaurovaný.

2.4. DEMOGRAFIA A BYTOVÝ FOND

Údaje o obyvateľstve a o domovom a bytovom fonde v obci sú analyzované na základe údajov, získaných pri sčítaní ľudu, domov a bytov k 3. marcu 1991 za okres Bardejov a za obec Nižná Voľa tak, ako ich spracovalo a poskytlo Okresné oddelenie Slovenského štatistického úradu v Prešove.

2.4.1. demografická charakteristika

Z analýzy populačného vývoja vyplýva, že na konci 80. a na začiatku 90. rokov sa narušili dlhodobé demografické trendy. Výrazne sa zmenilo reprodukčné správanie obyvateľstva, ktoré sa prejavuje najmä v znižovaní počtu živonarodených detí. Podstatné zmeny sa prejavujú aj v oblasti migrácie obyvateľstva. Preto sa odhady o vývoji počtu obyvateľov robia oveľa ťažšie a spoľahlivosť prognóz sa znižuje.

Nové sociálnoekonomické pomery v desaťročnom pôsobení nevytvárajú jednoznačný

priestor na spoľahlivé posúdenie perspektívneho rastu počtu obyvateľov vo vzťahu k najbližším desiatim až pätnástim rokom. Značne kolísavý index vitality a klesajúci index rastu nezaručujú spoľahlivosť v prognózovaní. Každým rokom vstupujú do procesu sociálnoekonomických javov nové prvky, ktoré prinášajú nové poznatky z oblasti demografického vývoja.

Podľa výsledkov jednotlivých rokov je dlhodobý vývoj počtu obyvateľov Nižnej Vole následovný.

Rok	Počet obyvateľov	nárast / pokles počtu obyvateľov	
		absolútny	relatívny
1787	234	-	-
1828	314	+80	134,18 %
1869	239	- 75	76,11 %
1880	210	- 29	87,86 %
1890	193	- 17	91,90 %
1900	214	+21	110,88 %
1910	200	- 14	93,45 %
1921	184	- 16	92,00 %
1930	192	+ 8	104,34 %
1940	210	+18	109,37 %
1948	207	- 3	98,57 %
1961	243	+36	117,39 %
1970	258	+15	106,17 %
1980	259	+ 1	100,38 %
1991	262	+ 3	101,15 %
1996	272	+10	103,81 %
2000	289	+17	106,25 %

Retrospektívny vývoj obce zaznamenáva poklesy aj rasty. Zlom nastáva v roku 1930 a do roku 2000 prebieha neustály rast počtu obyvateľov. Obec sa vymyká z priemeru okresu svojim malým percentuálnym zastúpením starých obyvateľov. Aj počet detí je výrazne pozitívny.

Veková štruktúra obyvateľstva je následovná (31.12. 1991):

o b e c	počet obyvateľov	0 – 14	15 – 59M	– 55Ž	60+M,	55+Ž
NIŽNÁ VOLĽA	262	82	59	62	25	34

Priemerný vek obyvateľov v obci je 33,4 roka.

- predproduktívna veková skupina 0 - 14 roční tvorí v Nižnej Vole 31,3 % obyvateľstva. V porovnaní s okresným priemerom ide pomerne o vysoké zastúpenie detskej zložky obyvateľstva.

- produktívna veková skupina 15 - 54 ženy, 15 - 59 muži tvorí 46,2 % ako hlavný zdroj pracovných síl.

- poproduktívna veková skupina 55 a viac ročné ženy, 60 a viac roční muži tvorí 22,5 %.

Národnostné zloženie tvorí iba slovenská národnosť (100 %).

V obci prevažuje katolícke náboženské vyznanie – pri sčítaní sa k nemu hlásilo v roku 1991 199 obyvateľov – 76 %, zvyšok je evanjelického vyznania (46 – 17,6 %) a bez vyznania.

2.4.2. ekonomická aktivita obyvateľstva

Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 1991 bolo z celkového počtu 262 obyvateľov Nižnej Vole:

- osôb ekonomicky aktívnych:	121	46 %
z toho: mužov	59	23 %
žien	62	24 %

V súčasnosti z počtu 154 osôb ekonomicky aktívneho obyvateľstva je 37 osôb evidovaných na Úrade práce ako nezamestnaných, 11 sú zamestnaní na verejnoprospešných prácach, ostatní pracujú v rôznych súkromných firmách, v štátnych organizáciách a pod.

2.4.3. bytový fond

V Nižnej Vole k 31. 9. 2000 je 55 rodinných domov. V 55 rodinných domoch je 55 bytových jednotiek. Z toho počtu bolo 53 domov, t.j. 97 % trvalo obývaných, zvyšné 2 (3 %) boli neobývané, resp. z rôznych dôvodov neboli využívané na trvalé bývanie.

Väčšina obytných objektov pochádza z výstavby po roku 1946.

Stavebnotechnický stav obytných objektov bol zisťovaný vizuálnym prieskumom a následnou trojstupňovou bonitáciou - s rozdelením objektov podľa prevažujúcich znakov ich súčasného stavu.

2.5. ROZBOR HOSPODÁRSKEJ ZÁKLADNE

2.5.1. nerastné suroviny

V obci sa nenachádzajú žiadne ložiská nerastných surovín.

2.5.2. priemyselná a stavebná výroba, skladové hospodárstvo

Obec Nižná Voľa svojim zameraním na poľnohospodárstvo a chov nevytvorila možnosti pre výraznejší rozvoj priemyselnej výroby. Iná výroba a skladové hospodárstvo v katastri obce nie je prevádzkované.

2.5.3. *poľné a lesné hospodárstvo*

Poľnohospodársky pôdu spravuje Roľnícke družstvo v Hankovciach. Družstvo sa zameriava na chov hovädzieho dobytku, ošípaných, oviec a pestovanie obilia a krmovín. Trend zameriavania sa na chov hovädzieho dobytku a oviec spôsobil zmenu využitia poľnohospodárskej pôdy na ťažšie prístupných svahoch na trvalo trávnaté porasty.

V Nižnej Voli je umiestnený ovčín s kapacitou 530 ks (423 bahníc, 22 baranov, 80 mladých oviec). Plemeno oviec je Cigaja. Táto prevádzka je zameraná na produkciu syra, ovčieho mlieka a jahňacieho mäsa.

2.6. **OBČIANSKA VYBAVENOSŤ**

Obecný úrad sídli vo viacúčelovej budove, v ktorej sa nachádza ešte kultúrno-spoločenská sála a pohostinstvo. Obec má základnú školu pre 1.–4. ročník a predajňu rozličného tovaru. V budove školy je *Miestna knižnica*. Vzďialenosť od okresného sídla zabezpečuje prístup k vyššej občianskej vybavenosti.

I. Školstvo a výchova

Základnú školu pre 1.-4. ročník navštevuje 53 detí. Staršie deti a mládež dochádzajú na I. Základnú školu, Komenského ulica a stredné školy do Bardejova.

II. Kultúra a osвета

Kultúrno - spoločenská sála je vo viacúčelovom objekte. Jej kapacita je 300 stoličiek. Miestna knižnica je v objekte Základnej školy. Pri škole pôsobí žiacky súbor, vystupujúci pre potreby obce.

III. Telovýchova a šport

Futbalové ihrisko v severnej časti má charakter provizórny a nespĺňa rozmerové parametre.

IV. Zdravotníctvo

V obci nie sú žiadne zariadenia zdravotnej starostlivosti – Nižná Voľa spadá do zdravotného obvodu v Bardejove.

V. Sociálna starostlivosť

Obec nemá žiadne zariadenia sociálnej starostlivosti.

VI. Maloobchodná sieť

V obci je predajňa rozličného tovaru, ktorú prevádzkuje súkromná firma v prenajatej budove patriacej obci.

VII. Veľkoobchod

Žiadne zariadenia tejto kategórie sa v obci nevyskytujú.

VIII. Verejné stravovanie

V obci je zriadené pohostinstvo, stravovacie služby neposkytuje, ani podobné zariadenie v Nižnej Voli nie je prevádzkované.

IX. Nevýrobné služby

Okrem obecného cintorína sa žiadne zariadenia nevýrobných služieb v obci nevyskytujú.

X. Výrobné a opravárenské služby

Do tejto kategórie sa nedá zaradiť žiadna prevádzka.

XI. Správa a riadenie

V obci je Obecný úrad. Policajne obec náleží k oddeleniu v Bardejove.

2.7. CESTOVNÝ RUCH

Obec leží na menej frekventovanej trase cestovného ruchu a má len pohostinstvo. Iné zariadenia cestovného ruchu neexistujú. Vidiecky turizmus a agroturizmus zaznamenávajú pomalší vznik podmienok na prevádzkovanie týchto fenoménov doby. Prieskumy preukázali, že v dedine je málo príkladov víkendových domov. Prítomnosť salaša a zaujímavá príroda horskej oblasti poskytujú možnosti rozvoja turizmu.

2.8. DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

Obec leží na štátnej ceste III. triedy 54518. V roku 1996 bol Obvodným úradom v Bardejove na návrh obce Nižná Voľa vydaný pasport doplňujúci miestne komunikácie o komunikácie, ktoré splnili podmienky cestného zákona. Pasport doplnila cesta „ku škole“, 3 úseky cesty „cez obec“ a cesta „na Hankovce“.

Najbližšia železničná zastávka je v okresnom meste Bardejov (koncová). Rýchliková železničná stanica je v Prešove.

Dopravný systém a automobilové komunikácie.

Štátna cesta III/54518 prechádza celou obcou a tvorí zároveň hlavnú zbernú komunikáciu obecnej komunikačnej siete. Túto funkciu spĺňa aj cestná komunikácia „cez obec“ nachádzajúca sa na druhej strane potoka. Ostatné komunikácie, odbočujúce z týchto ciest sú obslužné a prístupové, funkčnej triedy C, resp. D, v limitovaných, často minimálnych šírkach.

Na cestu III/54518 a na miestne prístupové komunikácie nadväzujú trasy účelových poľných a lesných ciest, ktoré sú zväčša v jednoduchej úprave.

Pešie komunikácie a verejné priestranstvá

Komunikácie v obci nemajú chodníky z dôvodu stiesnených priestorových pomerov a malej intenzite dopravy. Verejné priestranstvo pred viacúčelovou budovou je

neupravené.

Statická automobilová doprava

V obci nie sú vybudované žiadne plochy pre odstavovanie motorových vozidiel na verejných priestranstvách. Garážovanie osobných aut je zabezpečené v rámci jednotlivých parciel rodinných domov.

Autobusová doprava

Obec je napojená na sieť pravidelnej verejnej autobusovej dopravy SAD prostredníctvom linky Bardejov – Hankovce, Bardejov – Dúbie a Bardejov – Giraltovce.

2.9. TECHNICKÉ VYBAVENIE ÚZEMIA

2.9.1. vodné hospodárstvo

Obec je zásobovaná pitnou vodou z domových studní, ktoré sú situované väčšinou na dvoroch rodinných domov a verejných budov. Pri týchto vodných zdrojoch sa často v bezprostrednej blízkosti nachádzajú domové žumpy, ktoré predstavujú potencionálny zdroj ich znečistenia.

Likvidácia odpadových vôd z domácností a verejných budov je riešená žumpami. Vyprázdňovanie obsahu žump je značne problematické z dôvodu, že v obci v súčasnosti pre tento účel nie je cisternové vozidlo. Odvoz splaškov sa zabezpečuje vozidlami z okolitých obcí, čo je po stránke organizačnej a nákladovej značne náročné. Likvidácia vyvázaných splaškov je možná na čistiarni odpadových vôd v obci Koprivnica.

2.9.2. zásobovanie energiami

e l e k t r i f i k á c i a

Primárne vedenie

nap. a prúdová sústava: 3 str. 50 Hz, 22 kV/ IT

Sekundárne vedenie

nap. a prúdová sústava: 3 PEN str. 50 Hz, 400 V, TN – C

Rozvod elektrickej energie v obci zabezpečuje vzdušné sekundárne NN vedenie. Vodiče NN vedenia sú uviazané na izolátoroch, ktoré sú osadené na oceľových konzolách.

Vedenie je na železobetónových JB a DB stĺpoch. V prípade rozšírenia IBV previesť v týchto častiach obce aj rozšírenie NN rozvodov. Proti atmosferickému prepätiu je vedenie istené bleskoistkami v TS a na konci rozvodov.

V obci sú osadené dve trafostanice s nasledujúcimi inštalovanými transformátormi : TS 1 – 100 kVA, TS 2 – 100 kVA.

plyn o f i k á c i a

Prívod plynu pre Nižnú Voľu je riešený, z obce Oľšavce, STL plynovodom. Ten ďalej pokračuje k regulačnej stanici STL/VTL pri obci Porúbka. Sústava je zásobovaná zemným plynom o pretlaku 0,2 MPa.

Materiál plynovodu sú PE SOR 11 rúry.

2.9.3. *telekomunikácie*

Obecná telefónna sieť je prevedená telefónnymi nadzemnými káblami.

2.10. STAV ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

2.10.1. *zložky životného prostredia*

Stav zložiek životného prostredia sa dá charakterizovať ako veľmi dobrý. Z hľadiska ovzdušia je jediným znečisťovateľom cestná komunikácia III. triedy, vzhľadom na frekvenciu dopravy je tato položka zanedbateľná. Podzemné vody sú využívané ako zdroj pitnej vody pre obec. Odpadové vody a žumpy spôsobujú zatiaľ nevýrazné znečistenie podzemných vôd. Jediným znečisťovateľom životného prostredia je ovčín. Jeho umiestnenie však vo väčšej miere spĺňa odstup ochranného a hygienického pásma od obce.

2.10.2. *hygienické ochranné pásma*

Nižná Voľa sa nachádza v pásme hygienickej ochrany 2° - vonkajšia časť vodárenského toku Topľa. V tomto pásme platia schválené technické opatrenia.

A.3. ZÁVERY

3.1. širšie vzťahy

V regionálnom merítku má obec možnosť zapojiť sa okrajovo do bardejovského ťažiska osídlenia. Jej vzdialenosť a nastupujúce trendy bývania na perifériách miest vytvárajú predpoklad pre rozvoj bývania obyvateľov pracujúcich v meste. Charakter poľnohospodárskej obce s prevažujúcou funkciou bývania ostáva ako základný koncepčný prvok.

Zameranie na poľnohospodárstvo, prírodné danosti a oživenie ľudových tradícií dáva predpoklad pre rozvoj agroturizmu a vidieckej turistiky, ako sekundárneho zdroja obživy pre obec.

Vzhľadom na terénne podmienky si obec musí vystavať vlastný vodovod a kanalizáciu.

3.2. krajinnno-ekologický potenciál záujmového územia

Umiestnenie obce v riečnom údolí, so zalesnenými svahmi a potokom Černošinou je hodnotným potenciálom obce. Vo svahových polohách je nutné likvidovať náznaky erózie zahusťovaním lesných a krovinatých porastov. Čo sa týka riečok stekajúcich z okolitých svahov, treba podporiť ich funkciu ako biokoridorov.

3.3. sídelný potenciál

Neustále zmeny v sociálno-ekonomickej oblasti a likvidácia priemyslu v Bardejove znamenali návrat ľudí na vidiek. Tento trend už ustal. Nižná Voľa, svojou krátkou vzdialenosťou od Bardejova, vytvára podmienky pre lacnejší život a stálu dostupnosť, v príjemnom prírodnom a tichom prostredí. Z rozvojom ekonomiky a cestovného ruchu v celom regióne, môže obec zaznamenať rozkvet. To dáva predpoklad rastu počtu obyvateľov.

Výhľad rastu počtu obyvateľov je nasledovný:

o b e c	2005	2010	2015	2020
NIŽNÁ VOĽA	300	315	330	350

Bytový fond je presne špecifikovaný v počtoch, bonite a v štandarde bývania. Bonita vyhovujúca dáva priestor na stavebné úpravy jestvujúceho fondu a jeho rozšírenie aj v počte jednotiek. Územie poskytuje priestor na ďalšiu výstavbu rodinných domov. Najperspektívnejšou sa javí zástavba prielok a nevyužitých plôch v obci, nová výstavba, vzhľadom na územné obmedzenie na juhu obce (ovčín), je perspektívna v severnej časti a rozšírením v druhom pláne v juhozápadnej časti.

Podľa trendov treba v poľnohospodárstve rátať so vznikom malých fariem a vymedziť im priestor pre rozvoj. Ruku v ruke s ním by mal ísť aj cestovný ruch, zameraním sa na agroturistiku a vidiecky turizmus. Tento druh cestovného ruchu prináša oživenie kultúrnych tradícií a remesiel.

Zameranie obce na poľnohospodárstvo nebude nikdy stačiť na zamestnanie

ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Podobne to bude aj s cestovným ruchom. V kombinácii s dochádzkou za prácou do Bardejova to však plne postačuje a poskytuje aj rezervy.

V občianskej vybavenosti je Nižná Voľa na stupni základného vybavenia. Časovou vzdialenosťou do okresného sídla Bardejov sú dostupne všetky potrebné služby pre obyvateľstvo. Perspektívne však treba rátať s možnosťou ich rastu.

V type radovej potočnej zástavby obce poloha občianskych budov nie je určujúca. Mali by však plniť úlohu kultúrneho a spoločenského srdca obce. K tomu však neprispieva úprava verejnej plochy okolo obecného úradu. Preferuje sa verejná plocha akoby námestia, či miestny park. Pri prestavbe a úpravách verejných priestranstiev je potrebné nájsť parkovacie plochy. V areáli cintorína je potreba postaviť Dom nádeje.

Riešenie nepriaznivého stavu v zásobovaní pitnou vodou a likvidácií odpadových vôd je potrebné riešiť výstavbou obecného vodovodu a verejnej kanalizácie s čistiarnou odpadových vôd.

3.4. sumarizácia návrhov pre riešenie ÚPN-O

- špecifikácia parciel na výstavbu rodinných domov
- špecifikácia parciel na výstavbu podnikateľských poľnohospodárskych prevádzok
- výstavba Domu nádeje
- úpravy verejných priestranstiev pri budovách občianskej vybavenosti
- výstavba odstavných plôch pre vozidlá na verejných priestranstvách
- dostavba prístupových a obslužných miestnych komunikácií
- výstavba kanalizácie a MČOV
- výstavba obecného vodovodu
- dosadba pobrežnej zelene